

CHƯƠNG I

CƠ SỞ, QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

I. CƠ SỞ HÌNH THÀNH TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

1. Cơ sở khách quan

a. Bối cảnh lịch sử hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh

* Bối cảnh lịch sử Việt Nam cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX

- Việt Nam mất nước, xã hội Việt Nam lúc này là một xã hội **thuộc địa nửa phong kiến**, nghèo nàn lạc hậu, nhân dân Việt Nam phải sống trong cảnh nô lệ, lầm than và tủi nhục.

Quân Pháp tấn công vào Thuận An – Huế, năm 1883

Người dân Bắc Kỳ (Tonkinese) sụp lạy các binh sĩ Pháp năm 1884

Hàng trăm phong trào yêu nước diễn ra sôi nổi trên khắp cả nước, song kết cục đều bị thất bại.

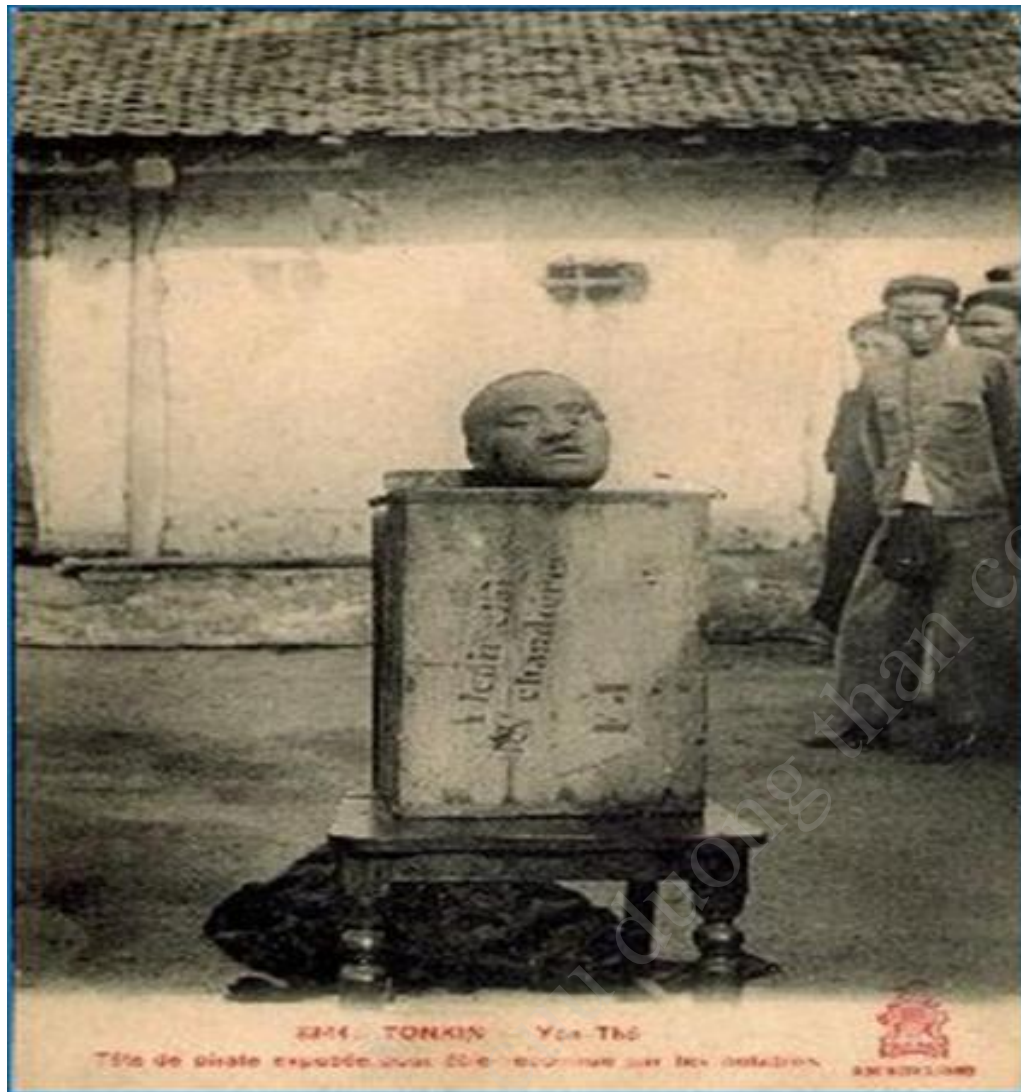

Vua Hàm Nghi

Vua Hàm Nghi bị quân Pháp bắt tại Quảng Bình

**Thủ cấp của một anh hùng trong khởi
nghĩa Yên Thế bị Pháp sát hại sau vụ đầu
độc năm 1908**

Nguyễn Tất Thành nhận thấy được những hạn chế trong con đường cứu nước của ông cha:

"Nặng cốt cách
phong kiến"

"Đuổi hổ cửa trước
rước beo cửa sau"

"Xin giặc rửa
lòng thương"

=> Khủng hoảng về đường lối cứu nước, nó bức thiết đặt ra phải tìm một con đường cứu nước mới.

Như vậy, Có thể nói chứng kiến nỗi đau đớn của dân tộc, sự bất lực của phong trào đấu tranh, sự tàn bạo của thực dân Pháp đã nảy sinh trong suy nghĩ của cậu bé Nguyễn Sinh Cung là phải ra đi tìm đường cứu nước, cứu dân.

(Đoạn trích từ cuốn "Nguyễn Sinh Cung" của nhà văn Nguyễn Văn Vĩnh)

(Nguyễn Sinh Cung làm phụ bếp khi rời Tổ quốc đi tìm đường cứu nước (6/1911))

**** Quê hương và gia đình của Hồ Chí Minh**

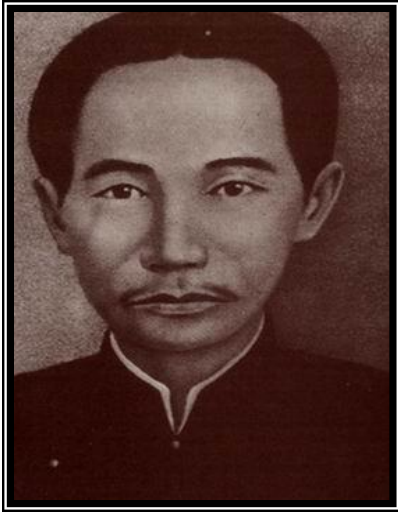
*Quê hương
của Hồ Chí Minh*

**“Làng Sen đóng khổ thay quần
ít cơm, nhiều cháo tảo tần quanh năm”.**

Gia đình của Hồ chí Minh

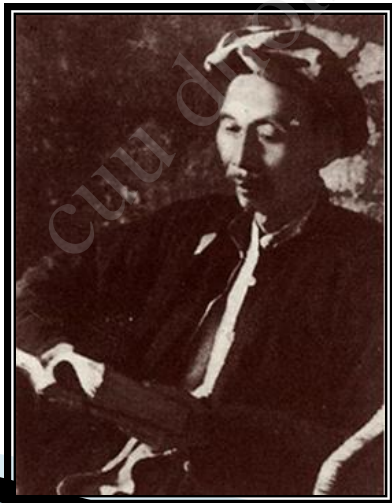

Cù
Nguyễn
Sinh
Sắc

Cù Hoàng Thị Loan

Ông
Nguyễn
Sinh
Khiêm

Bà
Nguyễn
Thị
Thanh

*** BỐI CẢNH THỜI ĐẠI

Một là: Chủ nghĩa tư bản chuyển sang giai đoạn chủ nghĩa đế quốc

Chỉ chín nước đế quốc (Anh, Pháp, Mỹ, Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha, Italia, Nhật Bản, Hà Lan, Bỉ) “*với tổng dân số 320.657.000 người và với diện tích 11.407.600 km² bóc lột các nước thuộc địa gồm hàng trăm với dân số 560.193.000 người và với diện tích 55.637.000 km²*”

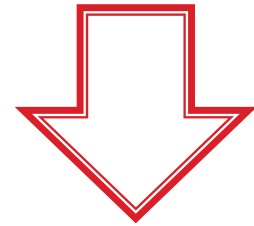
[Hồ Chí Minh (2009), Toàn tập, tập 1, Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr. 277]

**Hai là,
Tháng
lợi
của
Cách
mạng
tháng
Mười
Nga
1917**

**Nước Nga có chuyện lạ đời
biến người nô lệ thành người tự do**

Ba là, Quốc tế cộng sản ra đời (T3/1919) ra đời

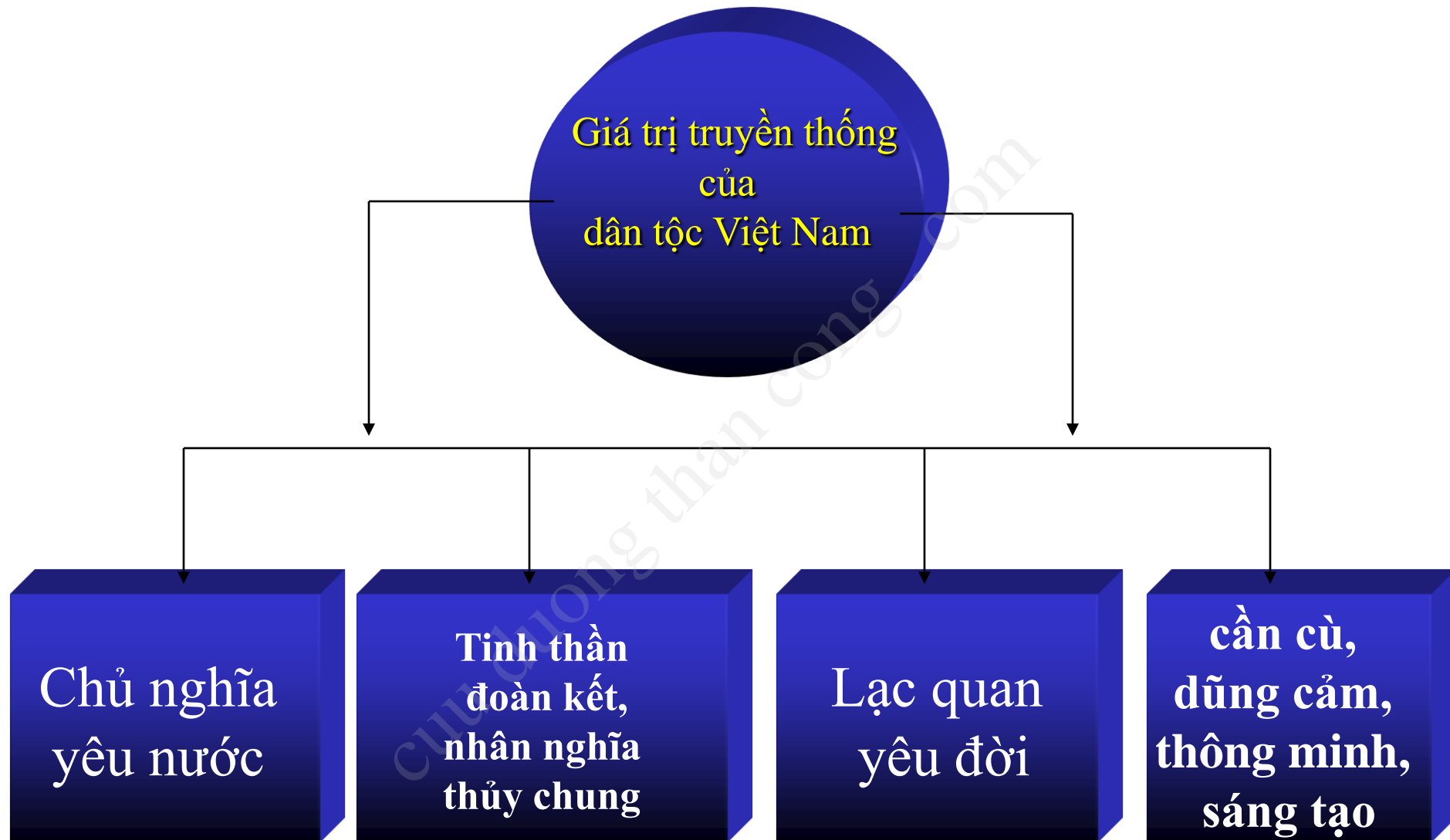
b. Những tiền đề tư tưởng - lý luận

**NHỮNG
TIỀN
ĐỀ
TƯ
TƯỞNG
- LÝ
LUẬN**

* Giá trị truyền thống của dân tộc Việt Nam

Chủ nghĩa yêu nước

- ❖ Chủ nghĩa yêu nước truyền thống là tư tưởng, tình cảm cao quý thiêng liêng nhất, là cội nguồn của trí tuệ sáng tạo và lòng dũng cảm của người Việt Nam, cũng là chuẩn mực đạo đức cơ bản của dân tộc.

Lễ hội Đền Hùng

Nam quốc sơn hà Nam đế cư
Tiệt nhiên định phận tại thiên thư
Như hà nghịch lỗ lai xâm phạm
Nhữ đẳng hành khan thủ bại hư

Cọc gỗ trên sông Bạch Đằng

Người đã đúc kết một chân lý

“Dân ta có một lòng nồng nàn yêu nước. Đó là truyền thống quý báu của ta từ xưa đến nay. Mỗi khi tổ quốc bị xâm lăng thì tinh thần ấy lại sôi nổi, nó kết thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, to lớn, nó lướt qua mọi sự nguy hiểm, khó khăn, nó nhấn chìm tất cả lũ bán nước và lũ cướp nước”

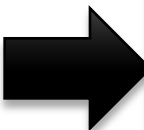
(Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, 2000, Chính trị Quốc gia, tập 6, tr. 171)

Tinh thần đoàn kết, nhân nghĩa thủy chung

Nhiều điều phủ lấy giá gương,
Người trong một nước phải thương nhau cùng
(Ca dao)

Một cây làm chẳng nên non
Ba cây chụm lại nên hòn núi cao
(Ca dao)

Kế thừa, phát huy truyền thống này, Bác nhấn
mạnh 4 chữ “đồng”:

Đồng tình, đồng sức, đồng lòng, đồng minh.

Truyền thống lạc quan, yêu đời

❑ Động viên nhau vượt khó khăn, gian khổ, tin tưởng vào tương lai:

- ❖ “Chớ thấy sóng cả mà ngã tay chèo”
- ❖ “Đi diệt thù như trẩy hội mùa xuân”
- ❖ “Xẻ dọc Trường sơn đi cứu nước
Mà lòng phơi phới dậy tương lai”.

- Bác của chúng ta thì:
“Sáng ra bờ suối, tối vào hang
Cháo bẹ, rau măng vẫn sẵn sàng
Bàn đá chông chênh dịch sử Đảng
Cuộc đời cách mạng thật là sang”.

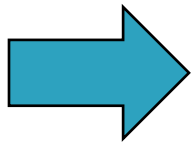
Hang Cốc Bó

Đầu nguồn suối Lenin

Truyền thống cần cù, dũng cảm, thông minh, sáng tạo trong sản xuất và chiến đấu

- ❖ Chuyện xây thành Cổ loa, nỏ thần, hồ Hoàn kiếm
- ❖ Chuyện về sự tích bánh chưng, bánh dày
- ❖ Chuyện An Tiêm trồng dưa hấu
- ❖ Chuyện vũ khí thô sơ thắng vũ khí tối tân trong kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ
- ❖ Chuyện thời nay về những người nông dân chế tạo máy bay, máy gặt, dời nhà, đình, chùa...

Tất cả đều nói lên truyền thống ấy.

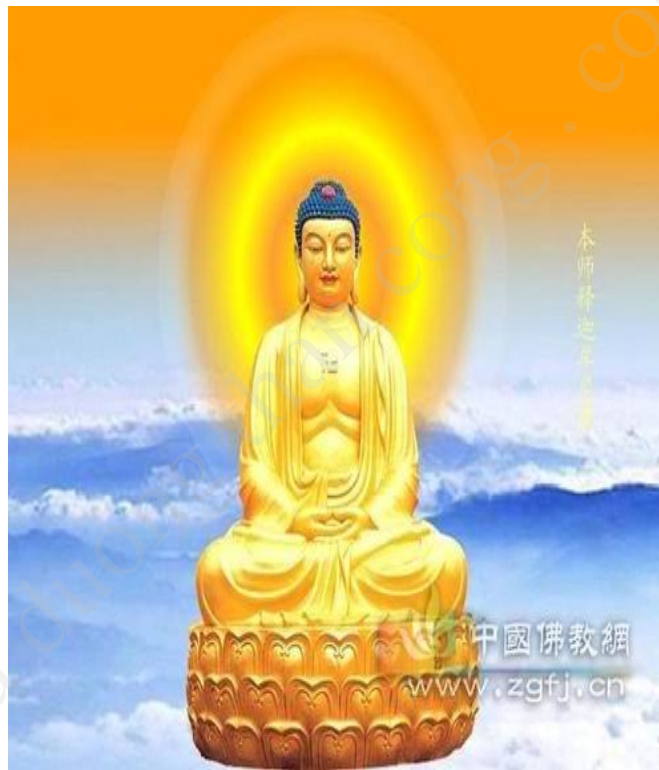
**** Tinh hoa văn hóa nhân loại**

Văn hóa phương Đông

Khổng Tử

Phật Thích Ca

Tôn Trung Sơn

Nho Giáo

- ❖ Bác lựa chọn những yếu tố tích cực, phù hợp trong Nho giáo, để phục vụ cho nhiệm vụ cách mạng.
- ❖ Bác phê phán những yếu tố duy tâm, lạc hậu, phản động trong Nho giáo.
- ❖ Trong các tác phẩm của mình, Bác sử dụng khá nhiều mệnh đề của Nho giáo và đưa vào đó những nội dung và ý nghĩa mới.

Phật Giáo

- ❑ Hồ Chí Minh tiếp thu những mặt tích cực của Phật giáo:
  - Tư tưởng vị tha, từ bi, bác ái, cứu khổ cứu nạn, thương người như thể thương thân, một tình yêu bao la đối với cả chim muông, cây cỏ.
  - nếp sống có đạo đức, trong sạch, giản dị, chăm lo làm điều thiện.
  - Tinh thần bình đẳng, tinh thần dân chủ chất phác chống lại mọi phân biệt đẳng cấp.

Ngôi chùa ở Ấn Độ

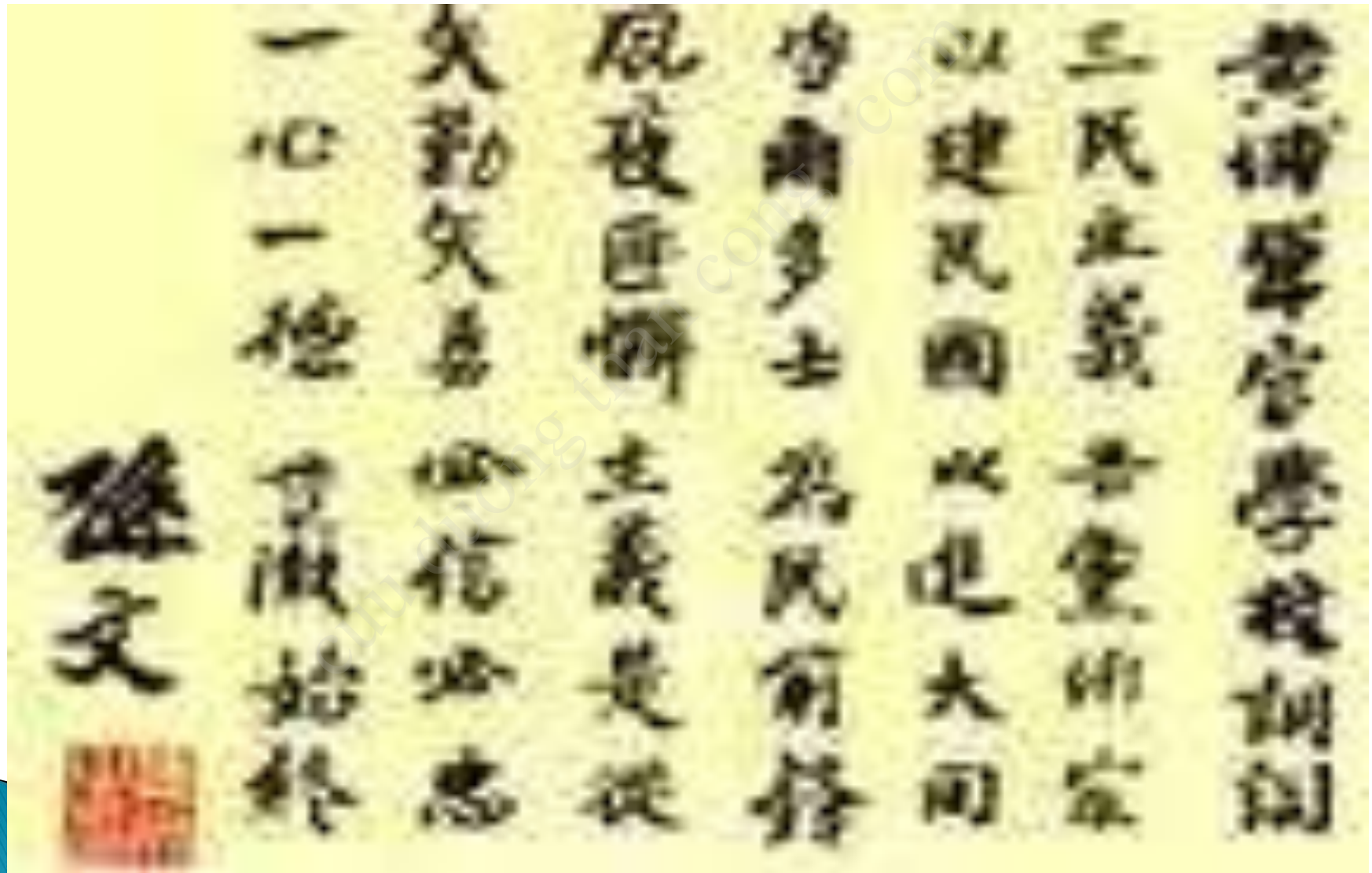

Bàn thờ Phật ở Việt Nam

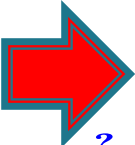

Chủ nghĩa Tam dân của Tôn Trung Sơn

- ❖ Bác tìm thấy trong đó “những điều thích hợp với nước ta”, đó là:

Dân tộc độc lập, dân quyền tự do, dân sinh hạnh phúc.

 Hồ Chí Minh đã biết khai thác những yếu tố tích cực của văn hoá phương Đông để phục vụ cho sự nghiệp cách mạng của nước ta.

Tinh hoa văn hóa phương Tây

Ảnh hưởng tư tưởng dân chủ của cách mạng Pháp, tư tưởng của các nhà khai sáng, tư tưởng tự do, bình đẳng trong Tuyên ngôn 1791 của Đại cách mạng Pháp.

Các nhà khai sáng Pháp

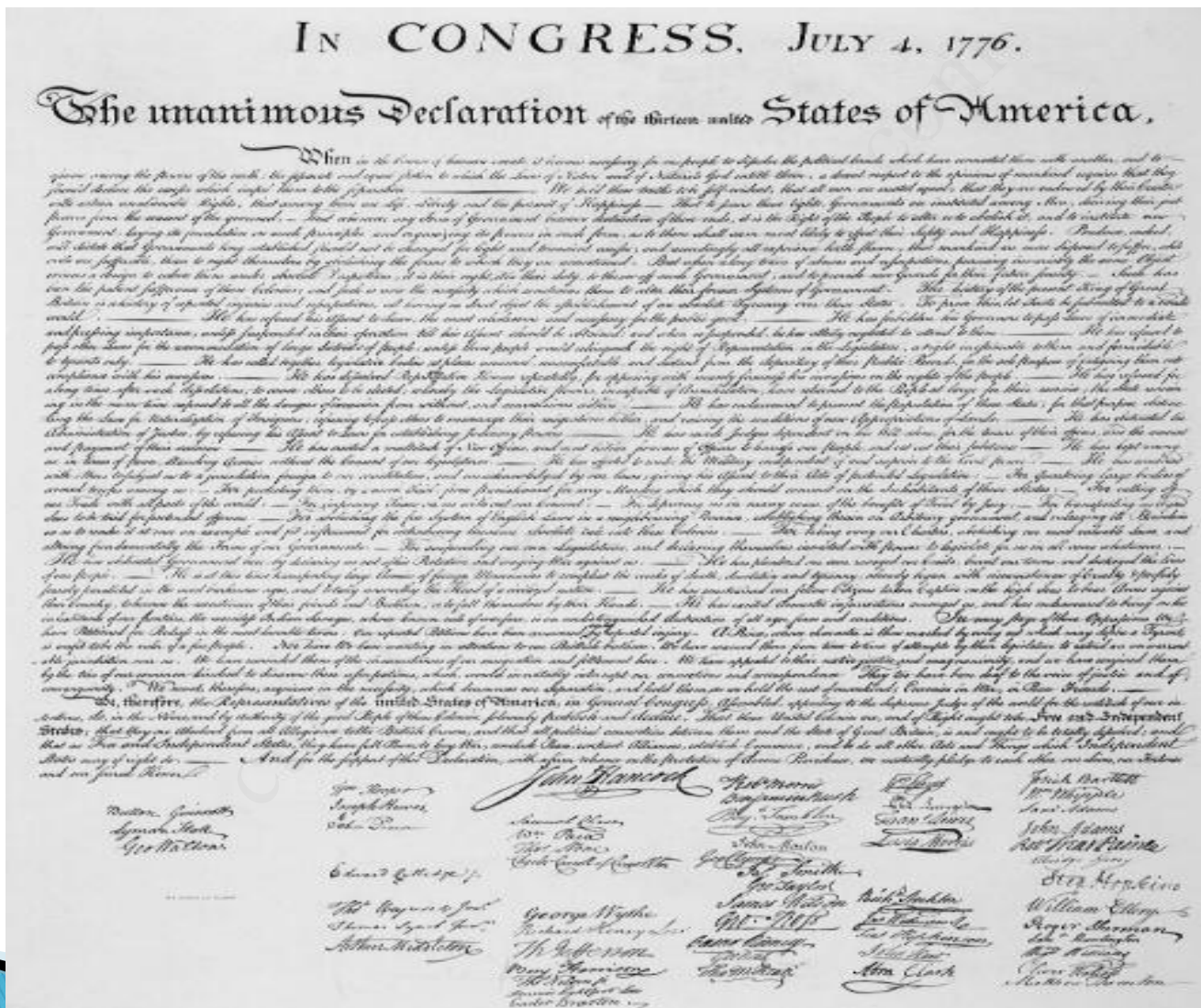
CuuDuongThiCong.com

Bản về khế ước xã hội

<https://fb.com/tailieudientucntt>

Giá trị về quyền sống, quyền tự do, quyền mưu cầu hạnh phúc của Tuyên ngôn Độc lập 1776

Ảnh hưởng tư tưởng dân chủ vô sản của cách mạng Tháng mười Nga

Trước hết, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra tính triệt để của Cách mạng Tháng Mười Nga

Hai là, cần có sự lãnh đạo của đảng cách mạng chân chính của giai cấp công nhân toàn tâm, toàn ý phục vụ nhân dân.

Ba là, thực hiện cho được liên minh công nông.

Bốn là, dùng bạo lực cách mạng chống lại bạo lực phản cách mạng, giành lấy chính quyền.

Năm là, không ngừng tăng cường và củng cố nền chuyên chính vô sản.

Sáu là, kết hợp chặt chẽ lòng yêu nước với tinh thần quốc tế vô sản.

Ảnh hưởng của Thiên chúa giáo

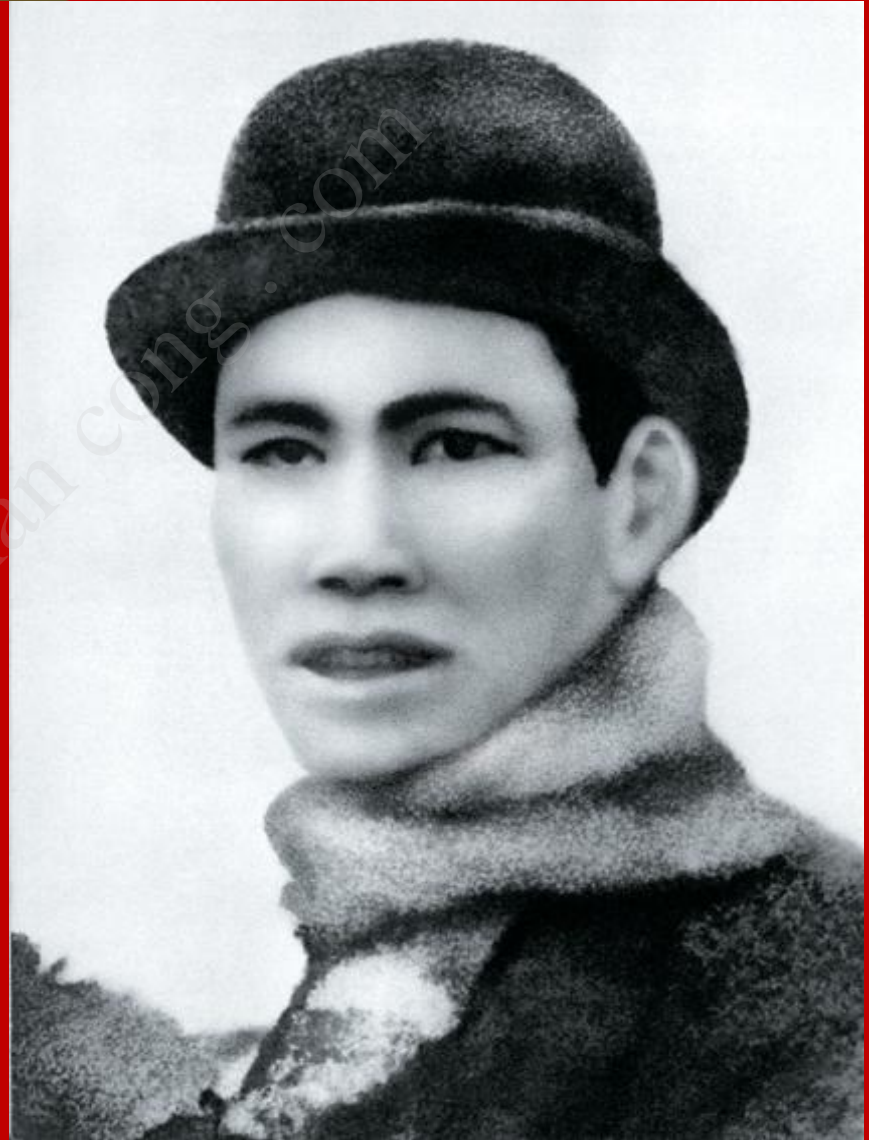
Nét nổi bật của đạo đức Cơ Đốc giáo là lòng nhân ái, thương người, tinh thần khoan dung, không cố chấp. Chúa Giêsu răn dạy con chiên của mình hãy sống cho trong sạch, thủy chung, không tham lam, trộm cắp, không dối trá,... phải an ủi, cứu giúp người hoạn nạn, bệnh tật, đói khát,... Hồ Chí Minh thấy được mặt tích cực đó của đạo đức Cơ Đốc giáo nên đã viết: “Tôn giáo Giêsu có ưu điểm là lòng nhân ái cao cả”.

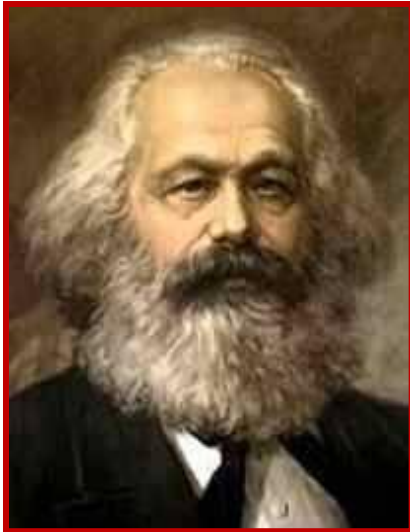
Cảnh chúa Giêsu bị đóng đinh

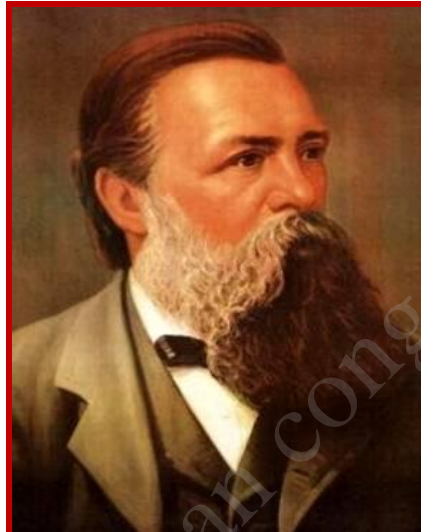
Tóm lại, trên hành trình cứu nước, Hồ Chí Minh đã tự biết làm giàu trí tuệ của mình bằng vốn trí tuệ của thời đại, cả Đông và Tây, vừa tiếp thu, vừa gạn lọc để từ tầm cao trí thức nhân loại mà suy nghĩ, lựa chọn, kế thừa và đổi mới, vận dụng và phát triển.

*** Chủ nghĩa Mác – Lênin

K.Max

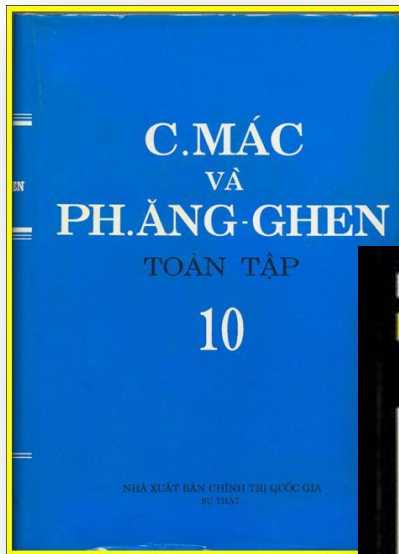
F.Engels

V.I.Lenin

Các nhà khai sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin

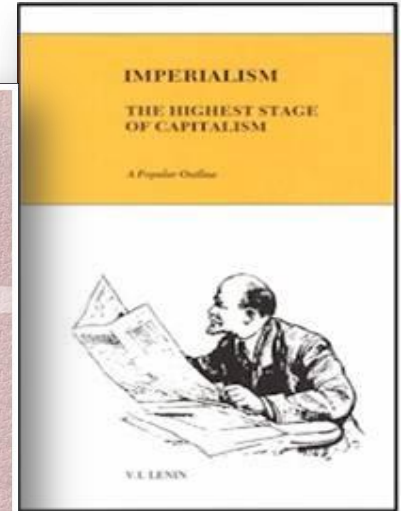
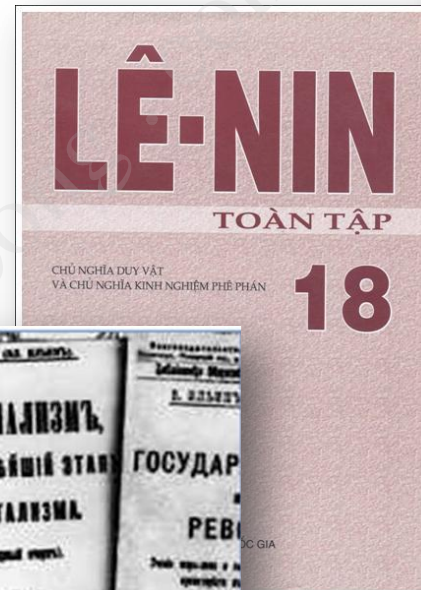
Một số tác phẩm của các nhà kinh điển của chủ nghĩa Mác - Lênin

*Tuyên ngôn Đảng Cộng sản
(1848)*

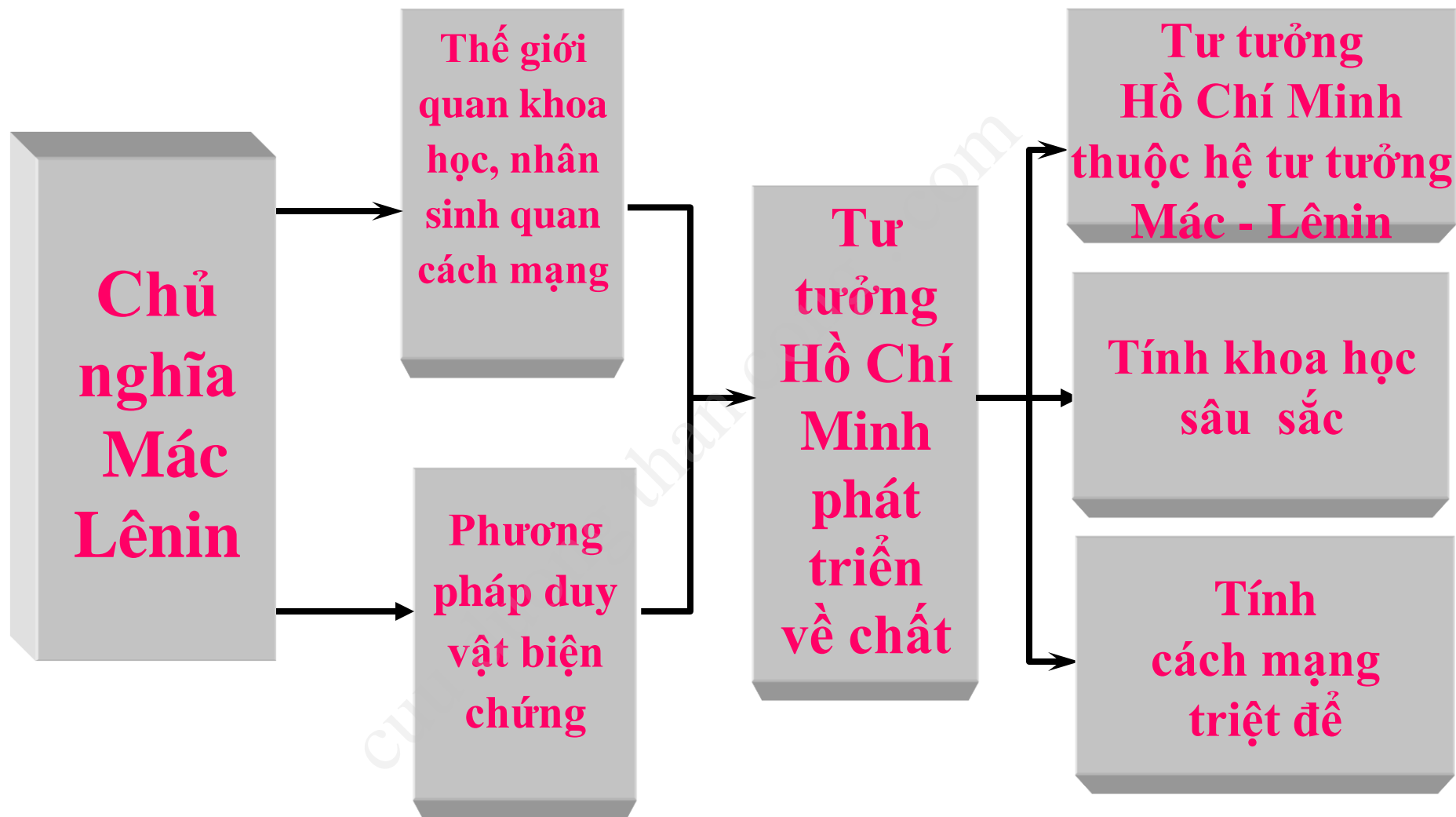

*Tác phẩm “Nhà nước và
cách mạng” của Lênin*

*Tác phẩm “Chủ nghĩa đế
quốc” của Lênin*

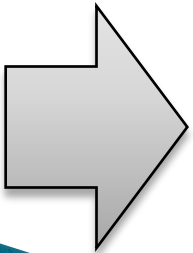
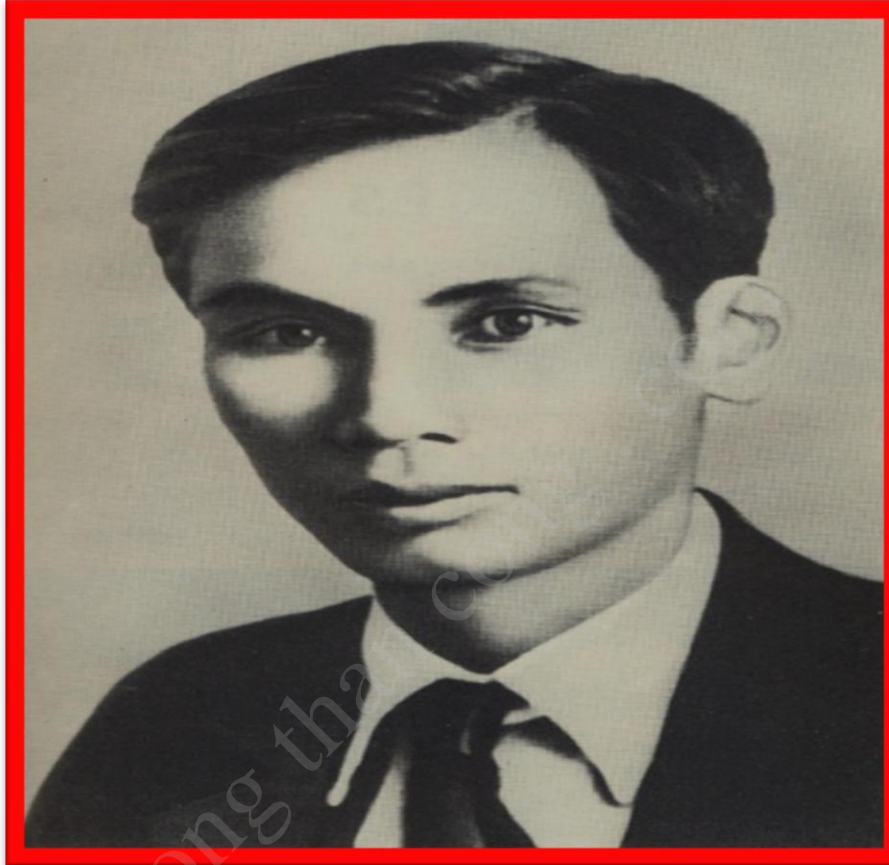

Chủ nghĩa Mác - Lênin cơ sở thế giới quan và phương pháp luận của Tư tưởng Hồ Chí Minh

SGGP

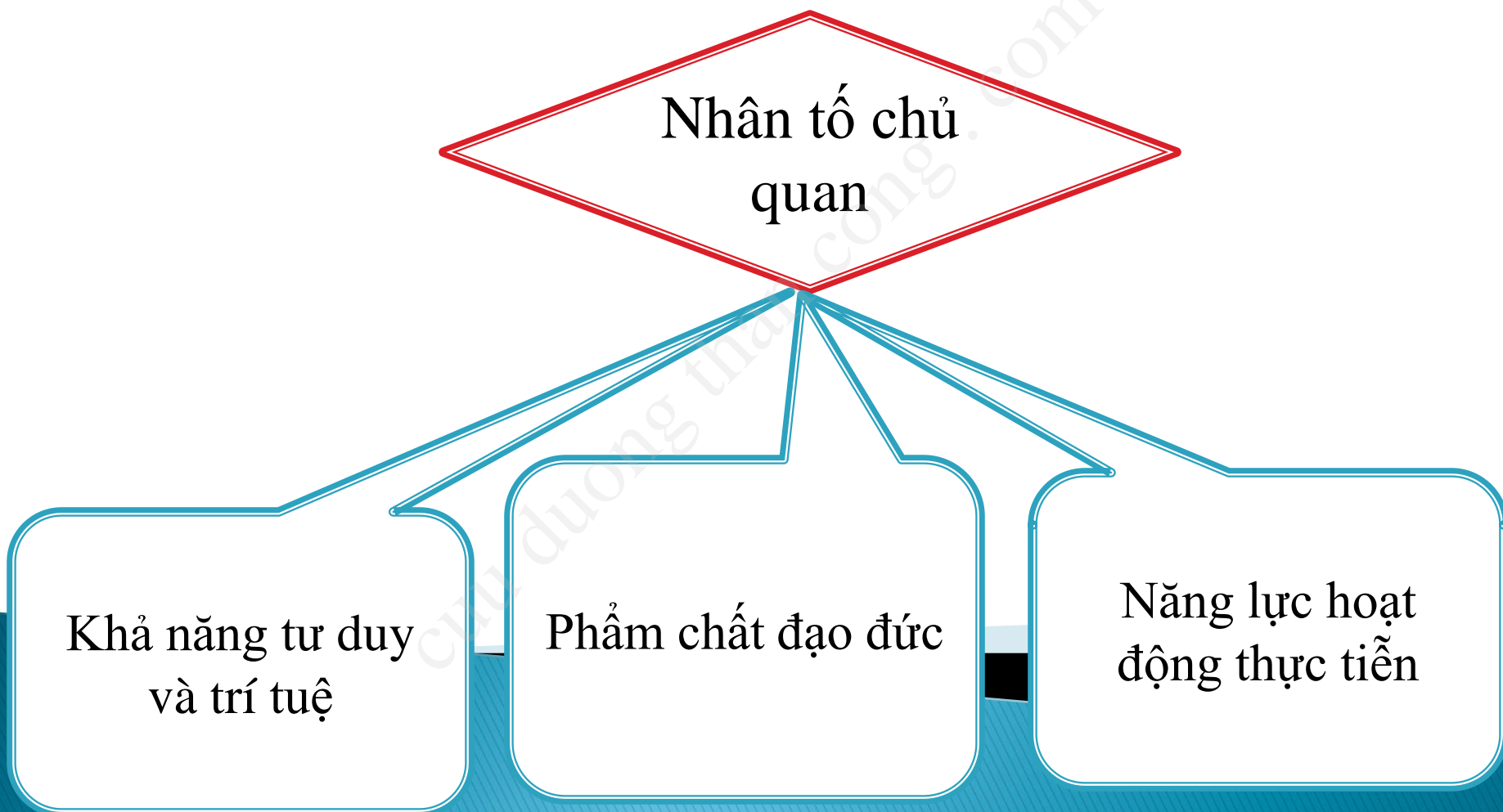
**Người tiếp thu lý luận
Mác – Lê nin theo phương
pháp Mác xít tức là nắm
lấy cái tinh thần, cái bản
chất. Nghĩa là, Người vận
dụng lập trường, quan
điểm, phương pháp biện
chứng của Chủ nghĩa Mác
– Lê nin để giải quyết
những vấn đề thực tiễn của
cách mạng Việt Nam.**

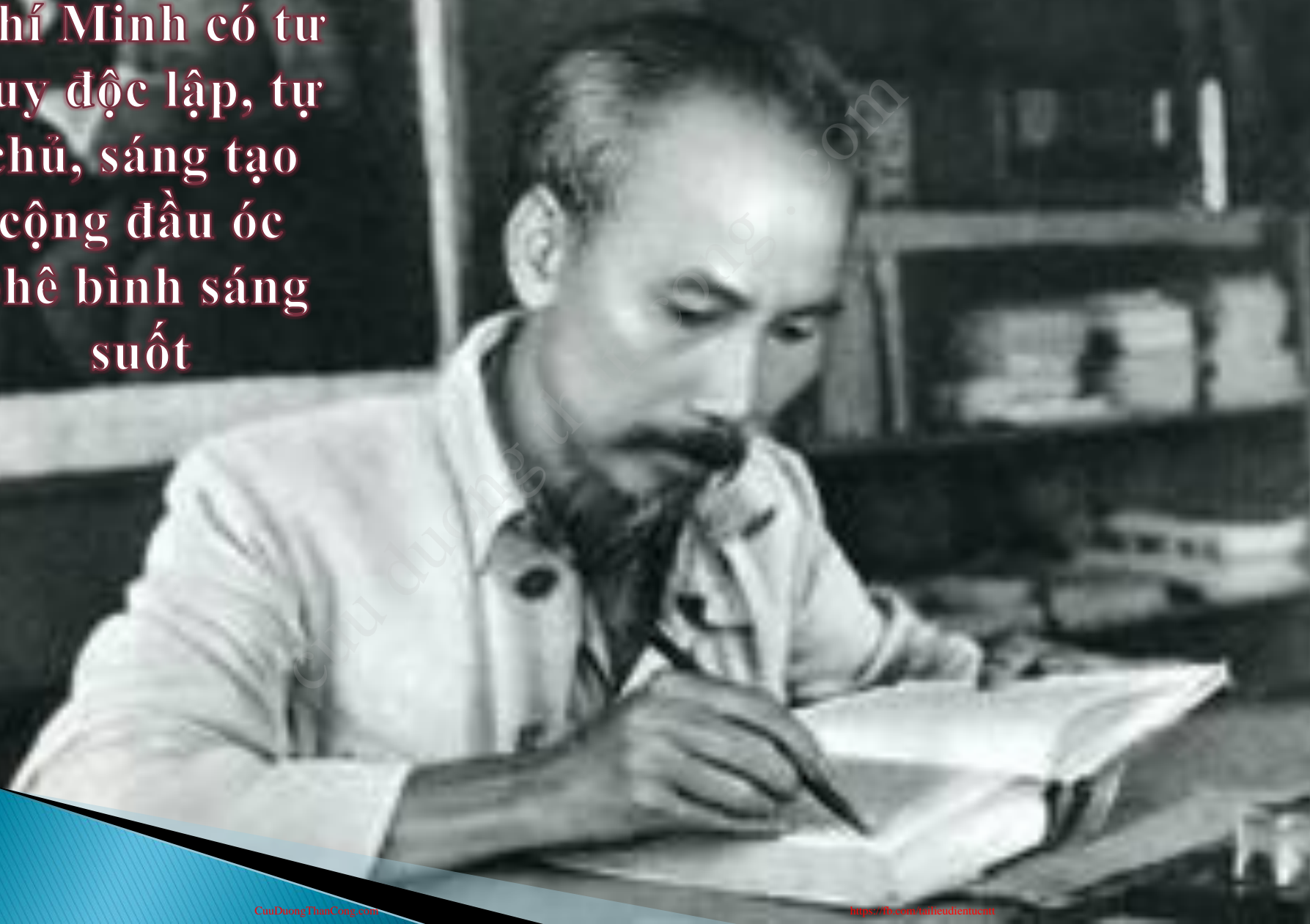
Thế giới quan và phương pháp luận Mác – Lênin
đã giúp Hồ Chí Minh tổng kết kiến thức
và kinh nghiệm thực tiễn để tìm ra
con đường cứu nước.

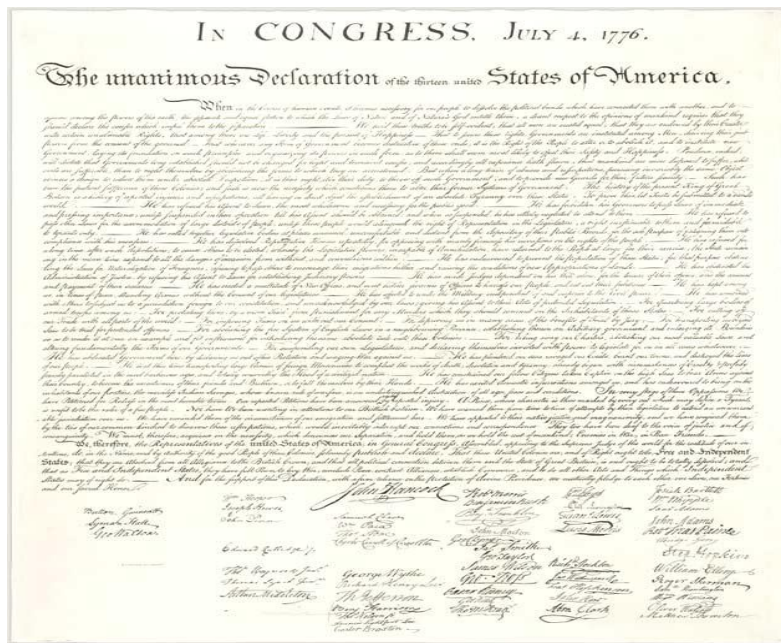

2. NHÂN TỐ CHỦ QUAN

Một là: ở Hồ
Chí Minh có tư
duy độc lập, tự
chủ, sáng tạo
cộng đầu óc
phê bình sáng
suốt

CMTS MỸ 1776

CMTS Pháp 1789

“Cách mệnh Pháp cũng như cách mệnh Mỹ, nghĩa là cách mệnh tư bản, cách mệnh không đến nơi, tiếng là cộng hòa và dân chủ, kỳ thực trong thì nó tước lục công nông, ngoài thì nó áp bức thuộc địa”

Không triệt để

“Bây giờ học thuyết nhiều, chủ nghĩa nhiều, nhưng chủ nghĩa chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mệnh nhất là chủ nghĩa Lênin”

(Hồ Chí Minh(2000), *Toàn tập*, t.2, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr. 257)

Kách mễnh

Hai là: Ở Hồ Chí
Minh có sự khổ
công học tập để
nhằm chiếm lĩnh
những tri thức
phong phú của thời
đại, kinh nghiệm
của phong trào
cách mạng thế giới

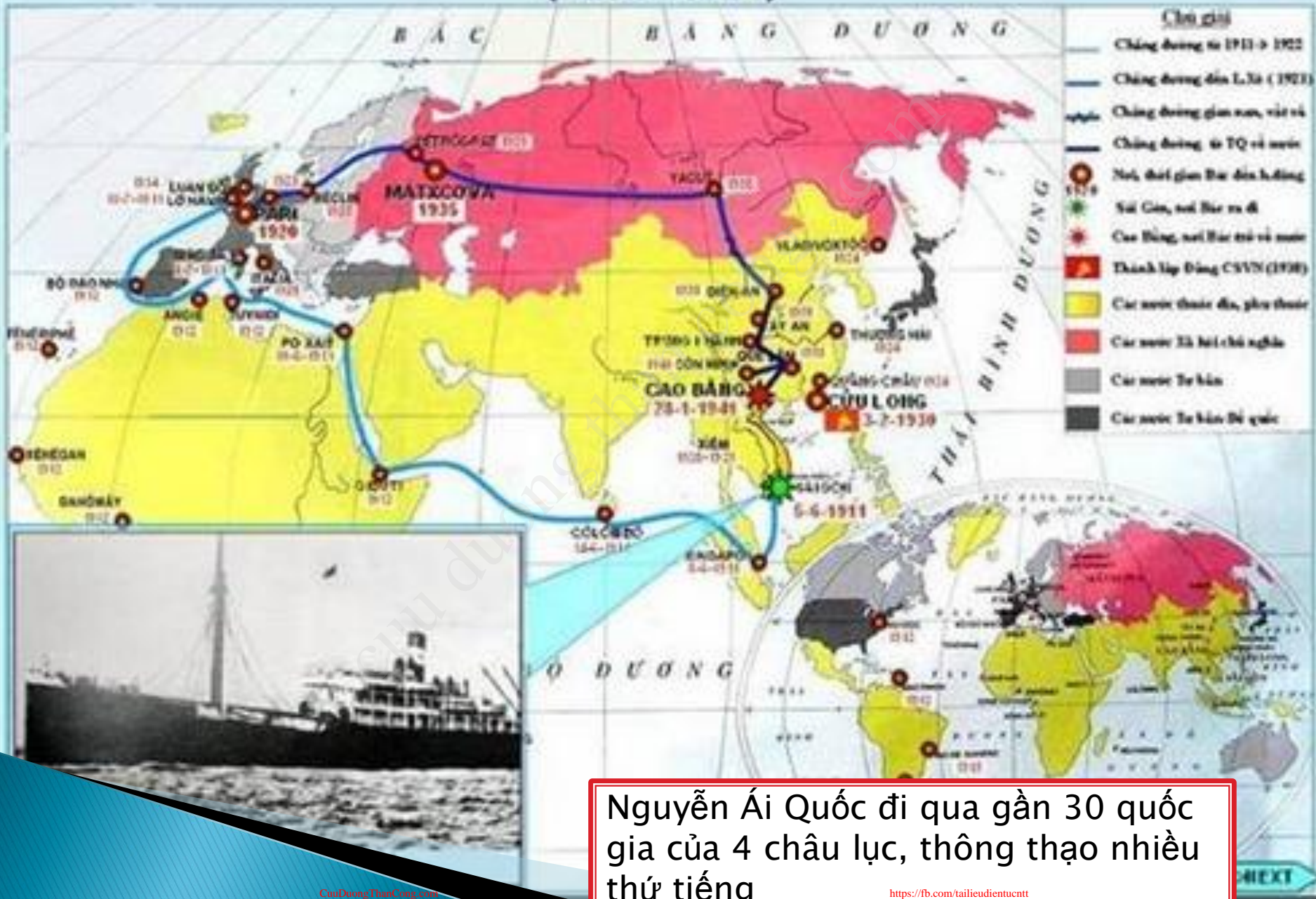

không có lý-luận. Kách
không có sách-mệnh vận-d
lý-luận. Kách-mệnh
mệnh mới là nói tránh-nhiệm kách
mệnh là song.

HÀNH TRÌNH TÌM ĐƯỜNG CỨU NƯỚC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH (1911 - 1941)

Ba là: Ở Hồ Chí Minh có một tâm hồn của một nhà yêu nước thương dân, một trái tim thương yêu người cùng khổ sẵn sàng chịu mọi hy sinh vì độc lập của Tổ quốc, vì tự do hạnh phúc của đồng bào

MỘT TÌNH YÊU BAO LẠ

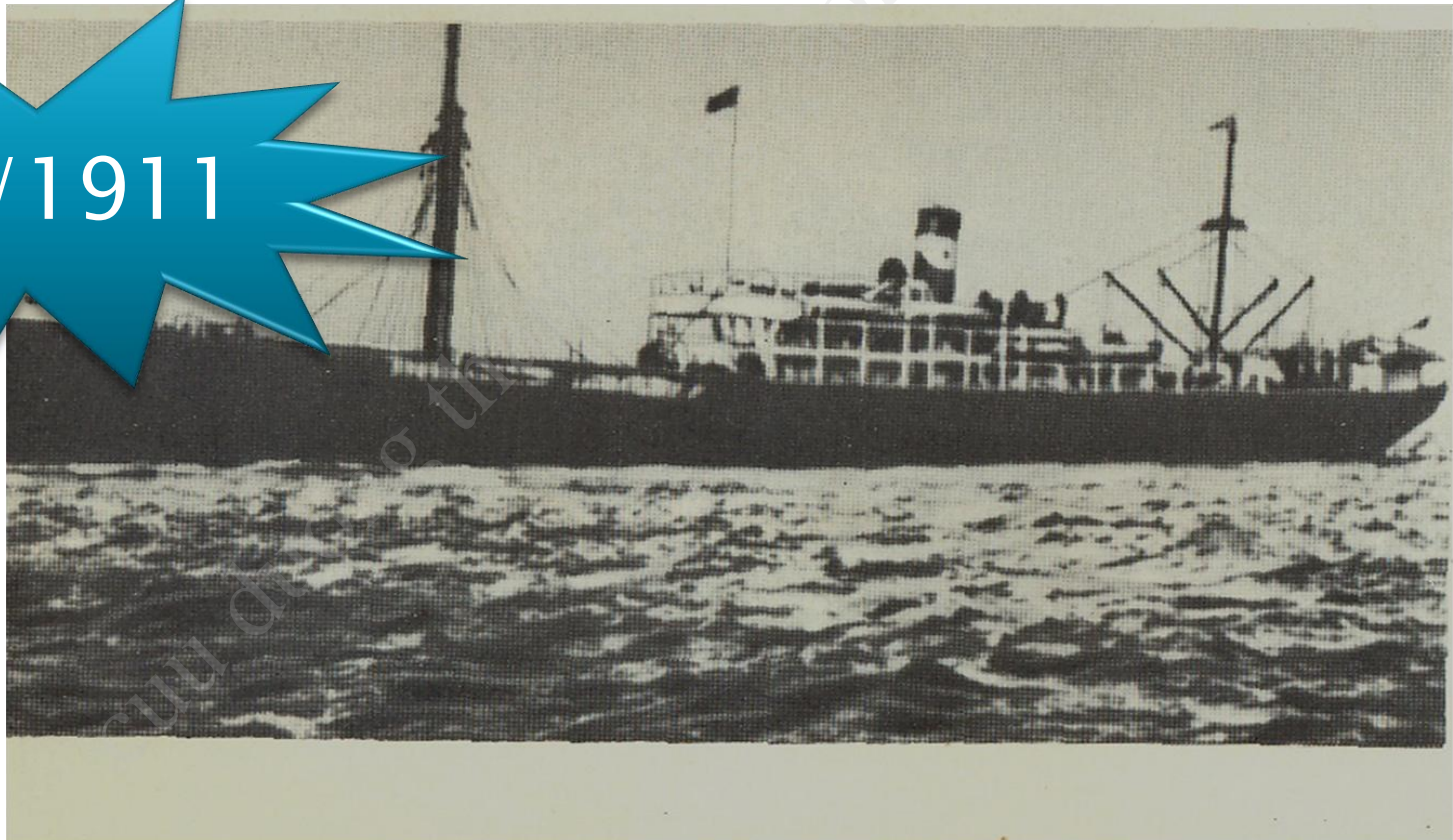

II. QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

1. Thời kì trước năm 1911: Hình thành tư tưởng yêu nước và chí hướng cứu nước

2. Thời kỳ 1911-1920: Tìm thấy con đường cứu nước, giải phóng dân tộc

5/6/1911

Con tàu Latouche Tresville

“Ở ĐÂY NHÂN DÂN LAO ĐỘNG CŨNG LÀ BẠN
Ở ĐÂY CHỦ NGHĨA ĐẾ QUỐC CŨNG LÀ THÙ”

Pháp
(1911)

Mỹ
(1913)

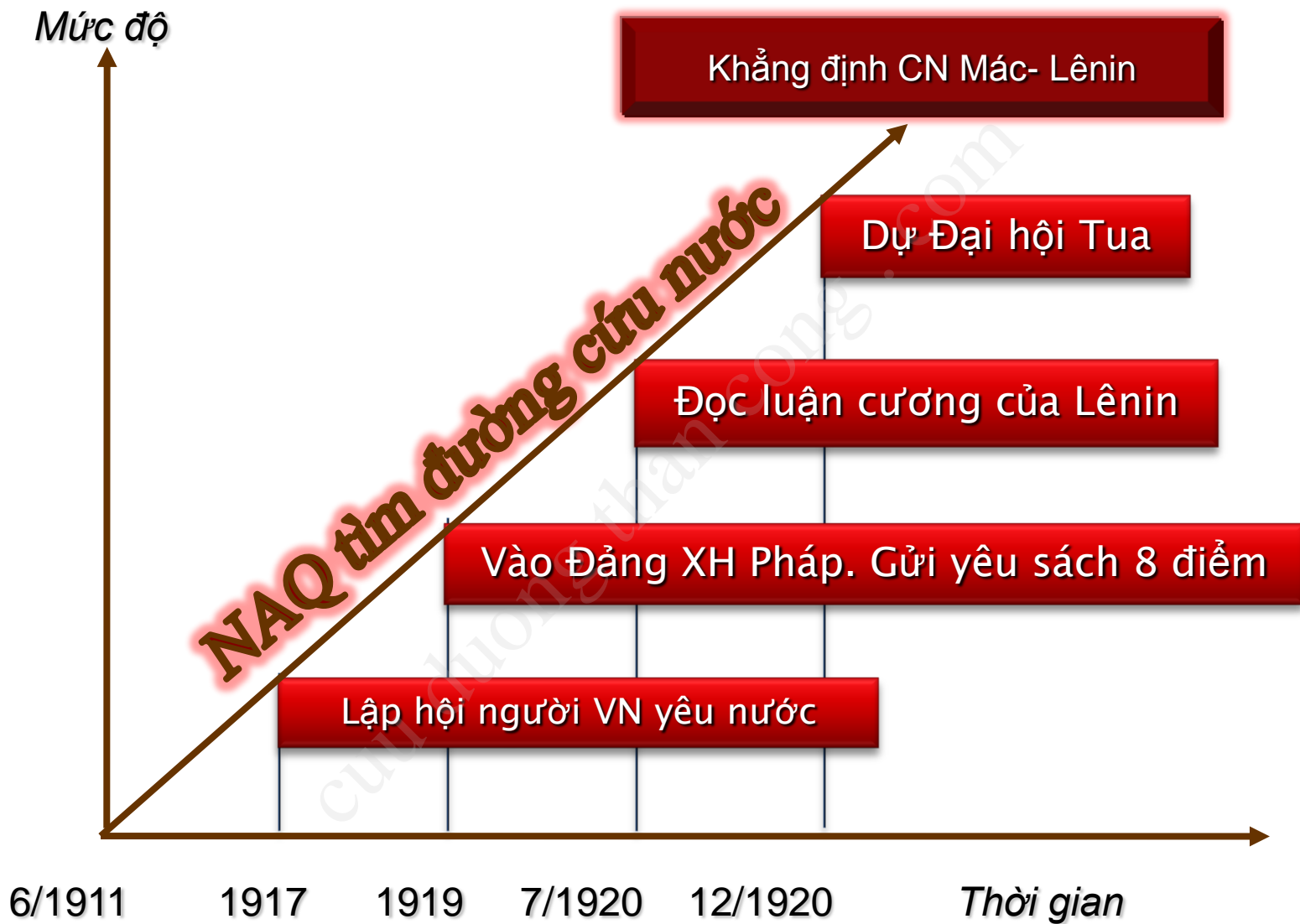
Anh
(1913 - 1917)

Liên Xô
(1923 - 1924)

Trung Quốc
(1924 - 1930)

3. Thời kì 1921 – 1930: Hình thành cơ bản tư tưởng về cách mạng Việt Nam

Là thời kỳ hoạt động thực tiễn và lý luận sôi nổi, phong phú, tiến tới thành lập Đảng.

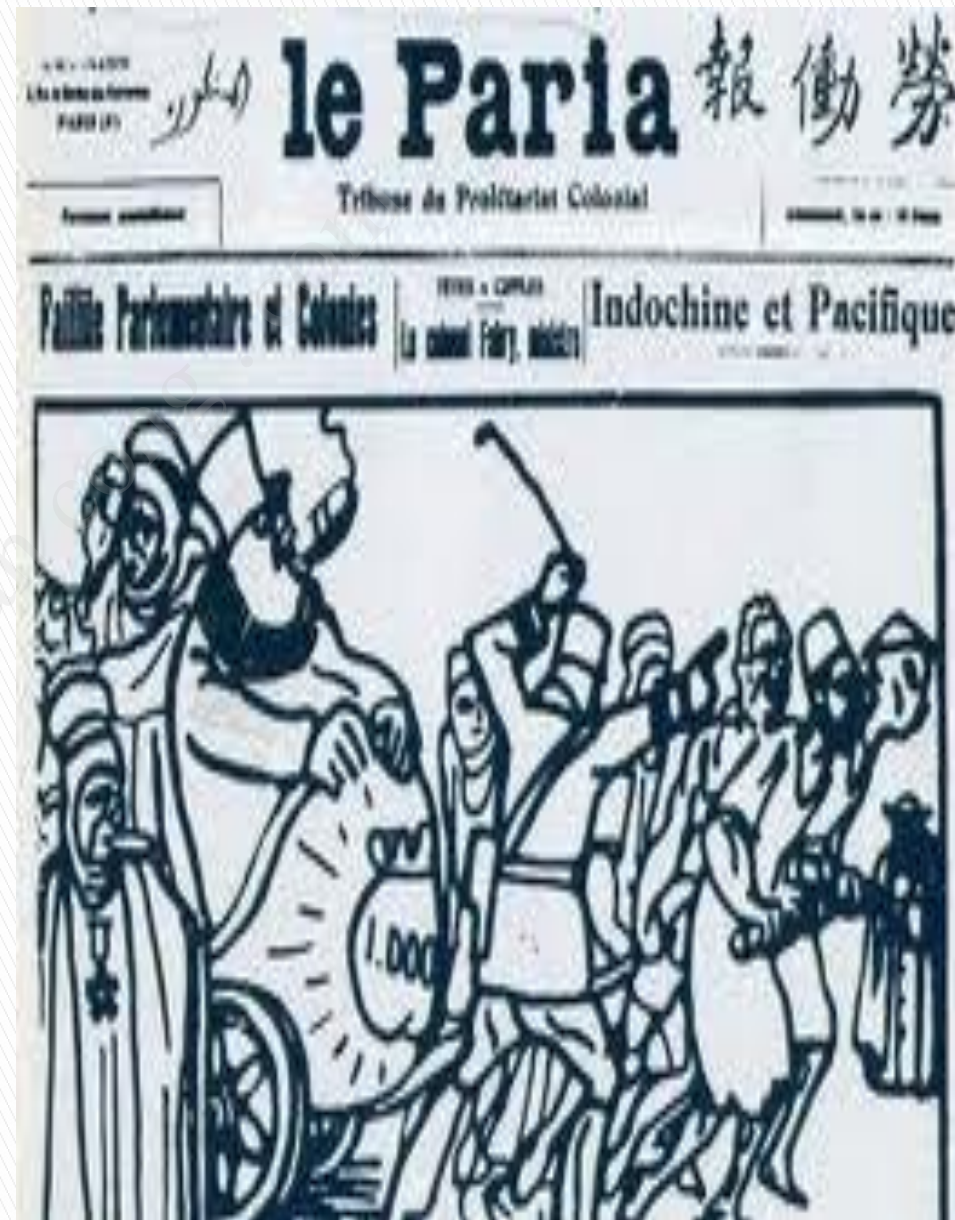

Các mặt hoạt động của Bác trong thời kỳ này:

Tham gia *Ban nghiên cứu thuộc địa* của Đảng cộng sản Pháp(1922)

Tham gia sáng lập *Hội liên hiệp các nước thuộc địa*(1921)

Xuất bản báo *Le Paria* để tuyên truyền chủ nghĩa Mác – Lênin vào các nước thuộc địa(1922)

Giữa năm 1923, sang
Mátxcơva dự Hội nghị
Quốc tế nông dân,

Đại hội Quốc tế cộng
sản V(1924)

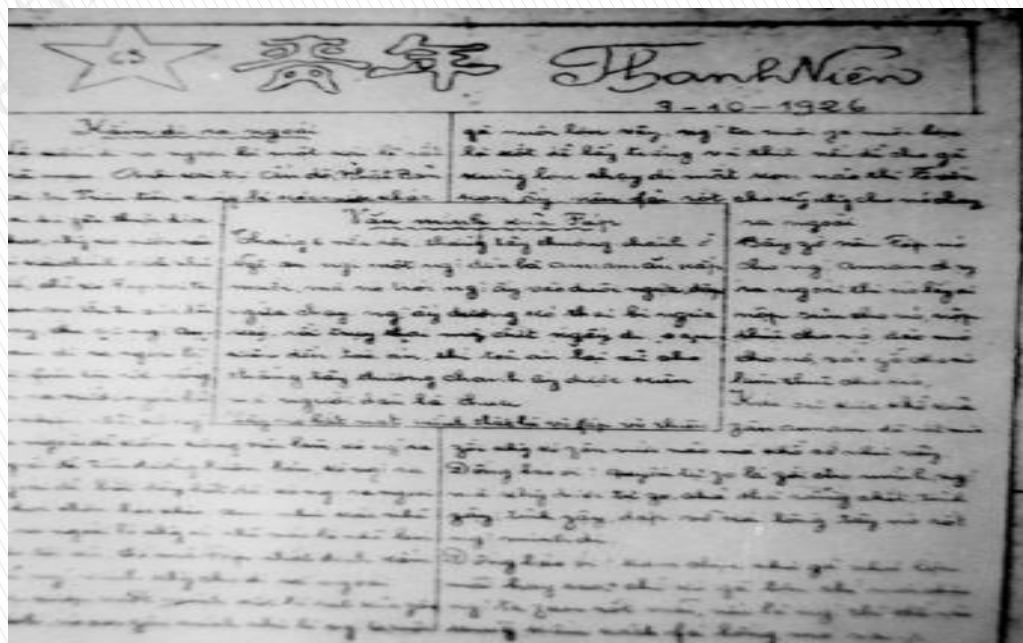

Thành lập *Hội Việt Nam cách mạng thanh niên*, (1925)

Ra báo *Thanh niên*,

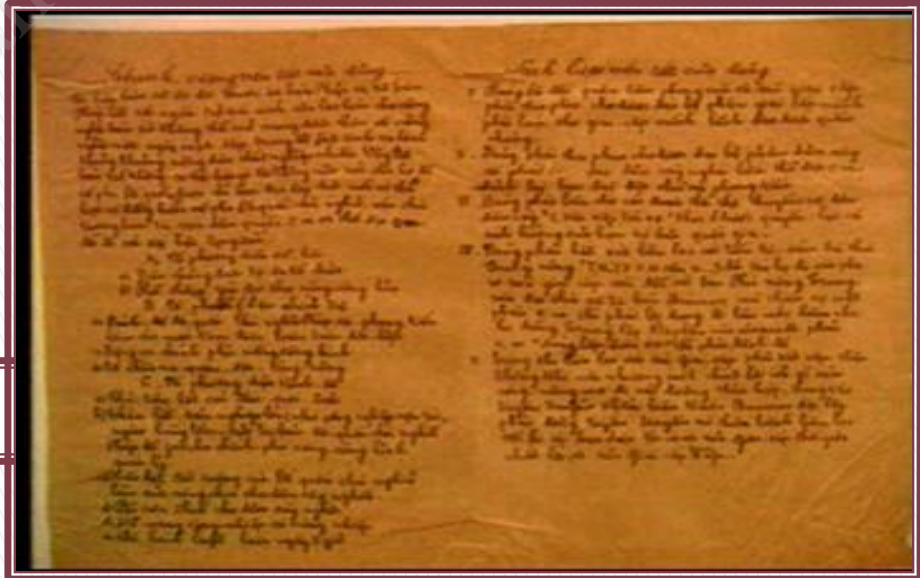
Mở các lớp huấn luyện chính trị,
Đào tạo cán bộ và đưa họ về nước hoạt động.

Tháng 2/1930, Bác chủ trì Hội nghị hợp nhất các tổ chức cộng sản trong nước, sáng lập Đảng cộng sản Việt Nam.

Bác trực tiếp thảo các văn kiện:

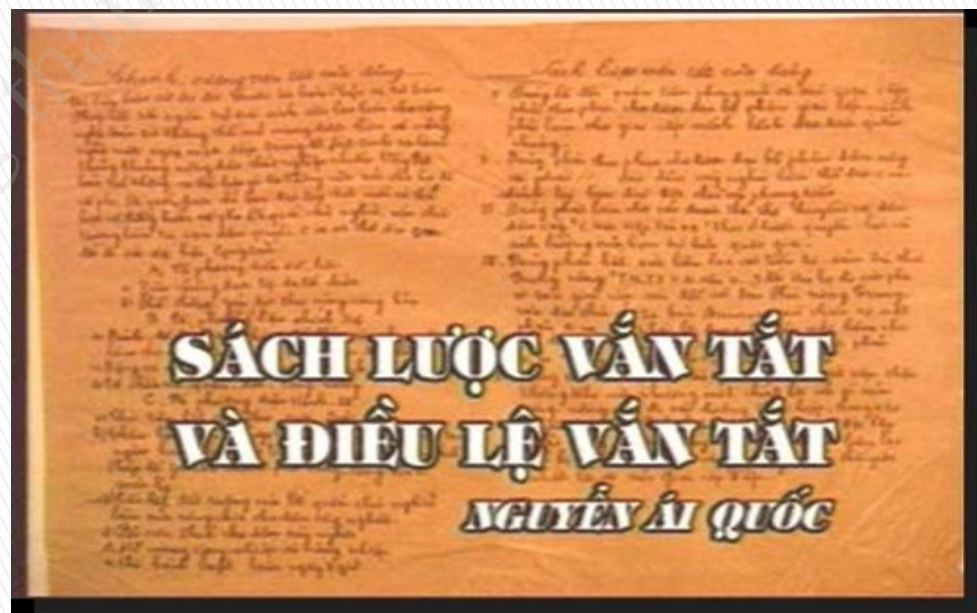
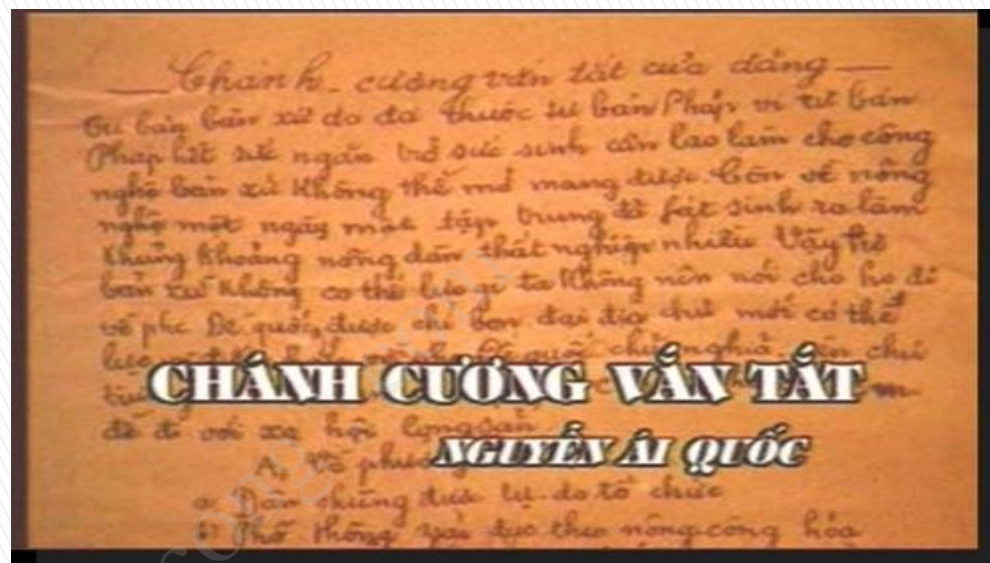

Cương lĩnh chính trị

Chánh cương vắn tắt,

Sách lược vắn tắt

*Chương trình và Điều
lệ vắn tắt.*

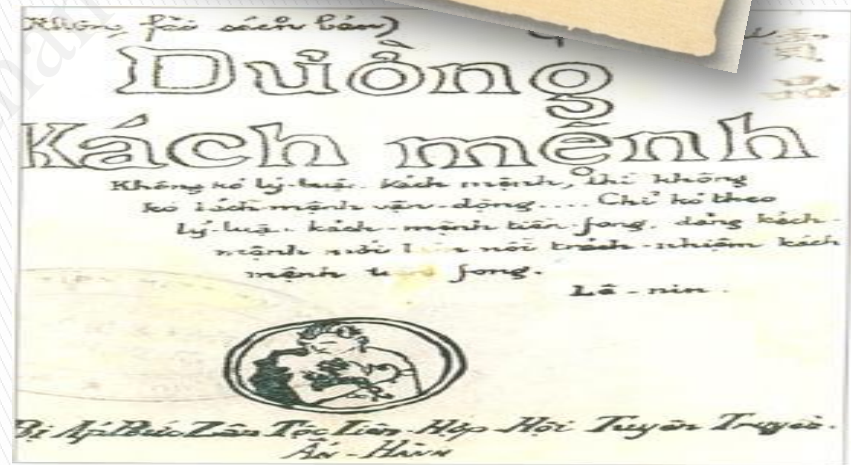

Cùng hai tác phẩm
xuất bản trước đó:

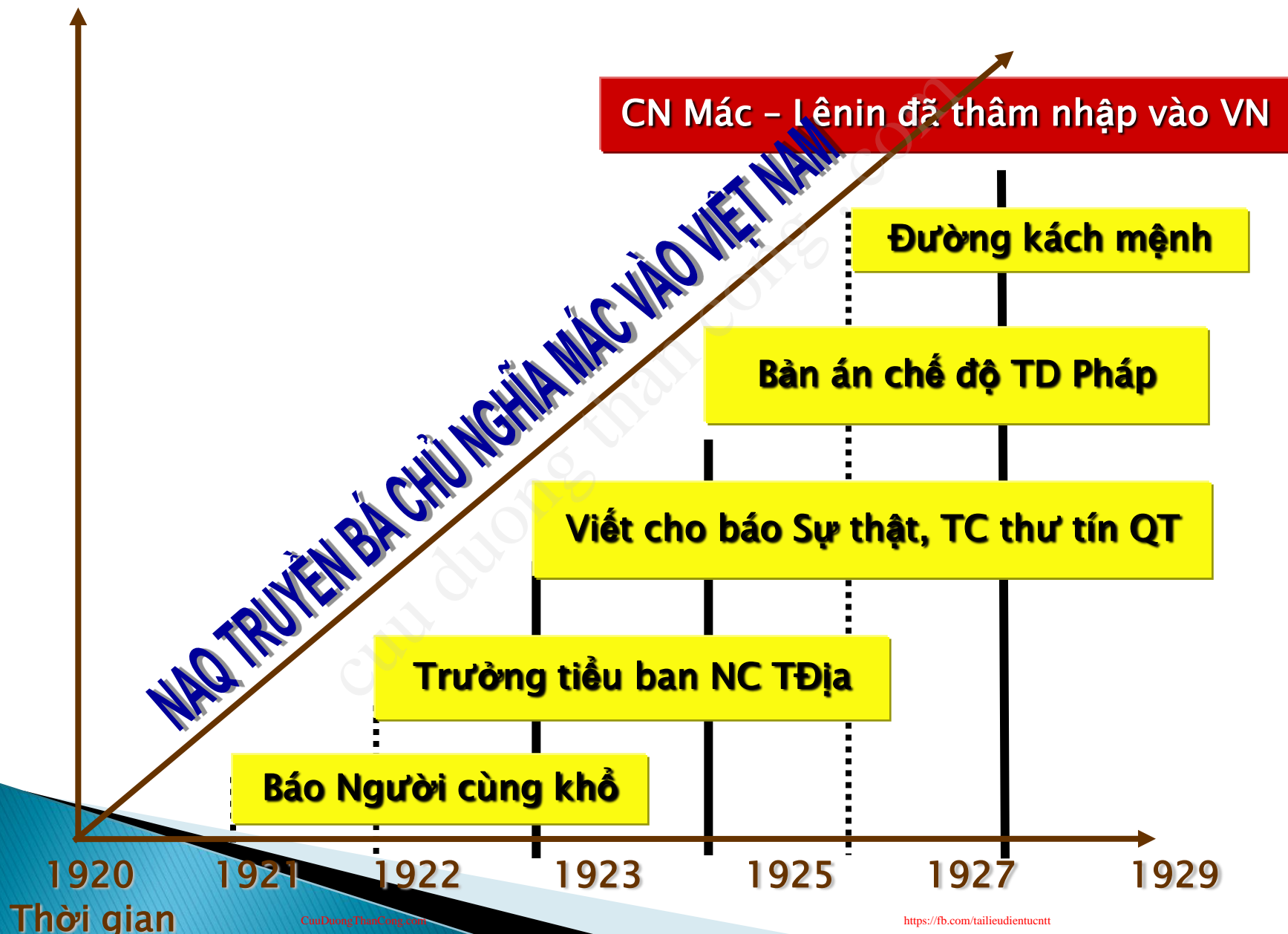
*Bản án chế độ thực
dân Pháp(1925)*

*Đường cách mệnh
(1927)*

➡ Đã đánh dấu **sự hình thành cơ bản** tư tưởng Hồ Chí Minh về con đường cách mạng của Việt Nam.

Nội dung tư tưởng

Thứ nhất, Bản chất của chủ nghĩa tư bản là “ ăn cướp” và “giết người”.

“Chủ nghĩa tư bản là một con đỉa có một cái vòi bám vào giai cấp vô sản chính quốc và một cái vòi khác bám vào giai cấp vô sản ở thuộc địa. Nếu người ta muốn giết con vật ấy, phải đồng thời cắt cả hai vòi. Nếu người ta chỉ cắt một vòi thôi, thì cái vòi kia vẫn tiếp tục hút máu của giai cấp vô sản; con vật vẫn tiếp tục sống và cái vòi bị cắt đứt sẽ lại mọc ra”.

(Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Nxb CTQG, HN, 2000, T1, tr 298.)

Thứ hai, Cách mạng giải phóng dân tộc trong thời đại mới phải đi theo con đường cách mạng vô sản và là một bộ phận trong cách mạng thế giới

Thứ ba, Cách mạng giải phóng dân tộc ở thuộc địa và cách mạng vô sản ở chính quốc có mối quan hệ khăng khít với nhau, nhưng không phụ thuộc vào nhau.

CHỦ
NGHĨA
TỰ
BẢN
Chính quốc Thuộc địa

Thứ tư, Cách mạng thuộc địa trước hết là một cuộc “dân tộc cách mệnh”, đánh đuổi ngoại xâm giành độc lập, tự do...

Thứ năm, Ở một nước nông nghiệp lạc hậu, nông dân là lực lượng đông đảo nhất trong xã hội, bị đế quốc, phong kiến bóc lột nặng nề...

Thứ sáu, Cách mạng muốn thành công trước hết phải có Đảng lãnh đạo

Thứ bảy, Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng nhân dân chứ không phải việc của một vài người...

4. Thời kỳ 1930 – 1945: Vượt qua thử thách, kiên trì giữ vững lập trường cách mạng

Quốc tế cộng sản không nắm được tình hình thực tế các nước thuộc địa ở phương Đông và Việt Nam.

Đồng thời, bị chi phối bởi quan điểm “tả” khuynh đang ngự trị khi đó,

Cho nên đã chỉ trích và phê phán đường lối của Bác đưa ra trong Hội nghị hợp nhất.

*Theo chỉ đạo của Quốc tế cộng sản, Hội nghị TW Đảng (10/1930)
ra Nghị quyết:*

Thủ tiêu Chánh cương vắn tắt, Sách lược vắn tắt,

**Đổi tên Đảng cộng sản Việt Nam thành Đảng
cộng sản Đông dương**

Nhận thấy sai lầm, Đại hội VII Quốc tế cộng sản tự phê bình về khuynh hướng “tả”, cô độc, biệt phái, bỏ rơi ngọn cờ dân tộc và dân chủ; chuyển hướng chiến lược, chủ trương lập *Mặt trận dân chủ chống phátxít*.

Theo đó, năm 1936, Đảng ta đề ra chiến sách mới, phê phán những biểu hiện “tả” khuynh, biệt phái trước đây.

Thực chất là trở lại *Chánh cương vắn tắt, Sách lược vắn tắt* của Nguyễn Ái Quốc.

Đến 11/1939, Nghị quyết TW khẳng định:

“Đứng trên lập trường giải phóng dân tộc, lấy quyền lợi dân tộc làm tối cao, tất cả mọi vấn đề của cuộc cách mệnh, cả vấn đề điền địa cũng phải nhằm vào cái mục đích ấy mà giải quyết”. (Văn kiện đảng toàn tập, tập 6, Nxb CTQG Hà Nội-2000, tr 539.)

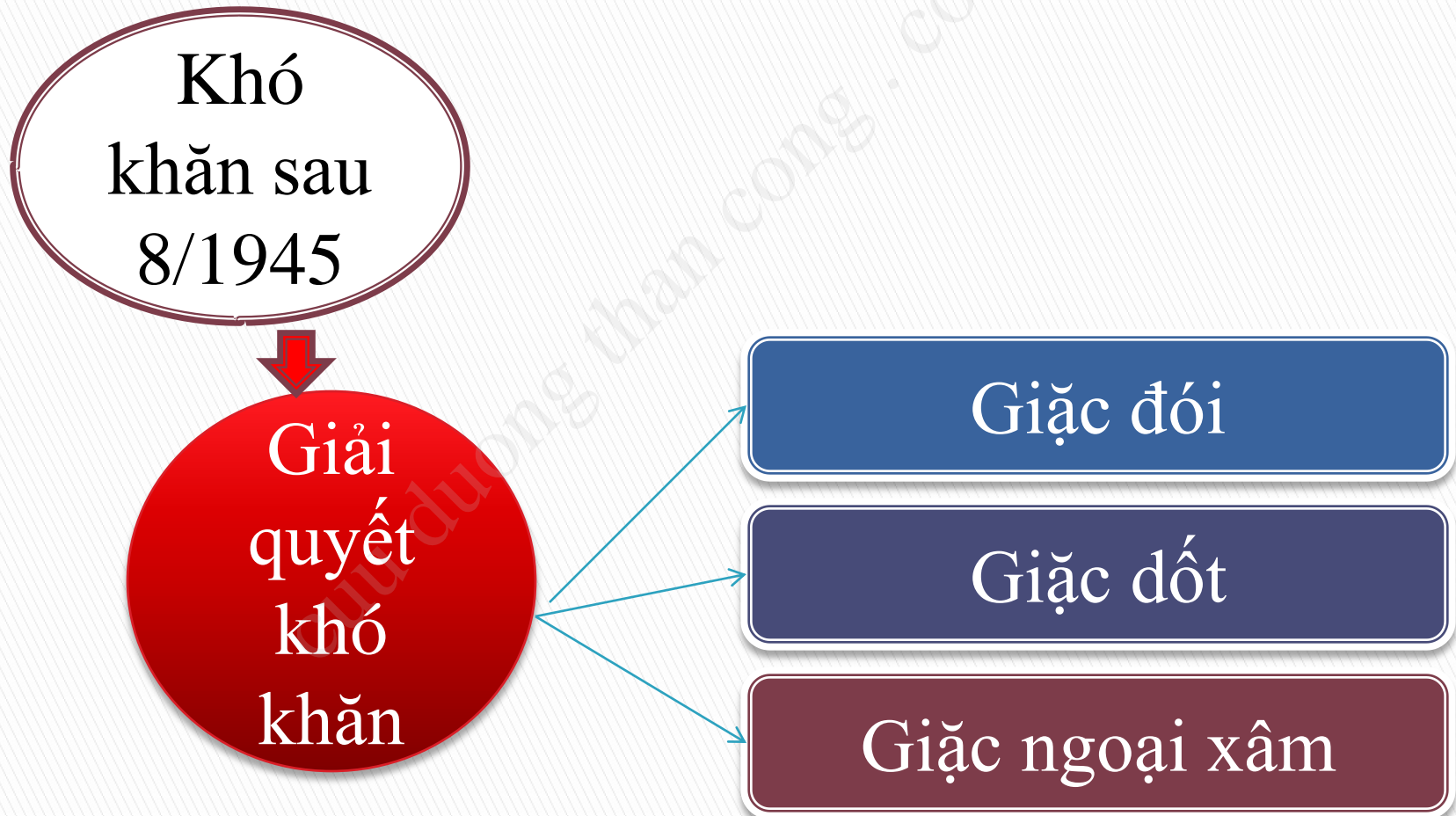
Đầu năm 1941, Bác về nước

Trực tiếp chỉ đạo Hội nghị TW8 khoá I (5/1941), đặt nhiệm vụ giải phóng dân tộc cao hơn hết, lập ra *Mặt trận Việt Minh*, thực hiện đại đoàn kết dân tộc trên cơ sở công nông liên minh, đưa tới thắng lợi của cách mạng Tháng 8.

Đây cũng là thắng lợi đầu tiên của tư tưởng Hồ Chí Minh.

5. Thời kì 1945-1969: Tư tưởng Hồ Chí Minh tiếp tục phát triển, hoàn thiện

Năm 1954, dưới sự lãnh đạo của TW Đảng và CT.HCM, cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp của nhân dân ta đã kết thúc thắng lợi !

**Bộ đội ta cắm cờ trên nóc hầm
Đờ - cát (7/5/1954)**

Bác Hồ lên thăm trận địa Biên Giới (1950)

Sau Hiệp định Gionevơ năm 1954, miền Bắc hoàn toàn g/p nhưng đất nước vẫn bị chia cắt bởi âm mưu xâm lược của đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai.

HCM cùng với TW Đảng đề ra cho mỗi miền Nam, Bắc VN một n/v chiến lược khác nhau

Miền Bắc : Thuộc phạm trù CMXHHCN, giữ vai trò quyết định đối với sự phát triển của CMVN, sự nghiệp thống nhất nước nhà...

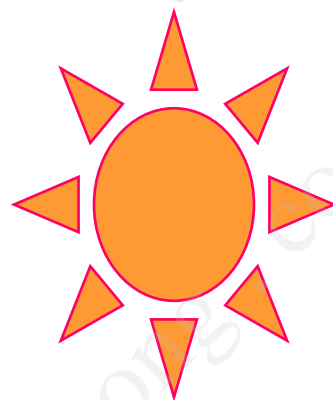
Miền Nam: Thuộc phạm trù CMDTDCND, quyết định trực tiếp nhất đối với GPMN, thực hiện hòa bình, thống nhất Tổ Quốc...

Xuất phát từ thực tiễn, trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng nước ta, tư tưởng Hồ Chí Minh về nhiều vấn đề đã tiếp tục được bổ sung và phát triển, hợp thành một hệ thống những quan điểm lí luận về cách mạng Việt Nam...

KẾT LUẬN

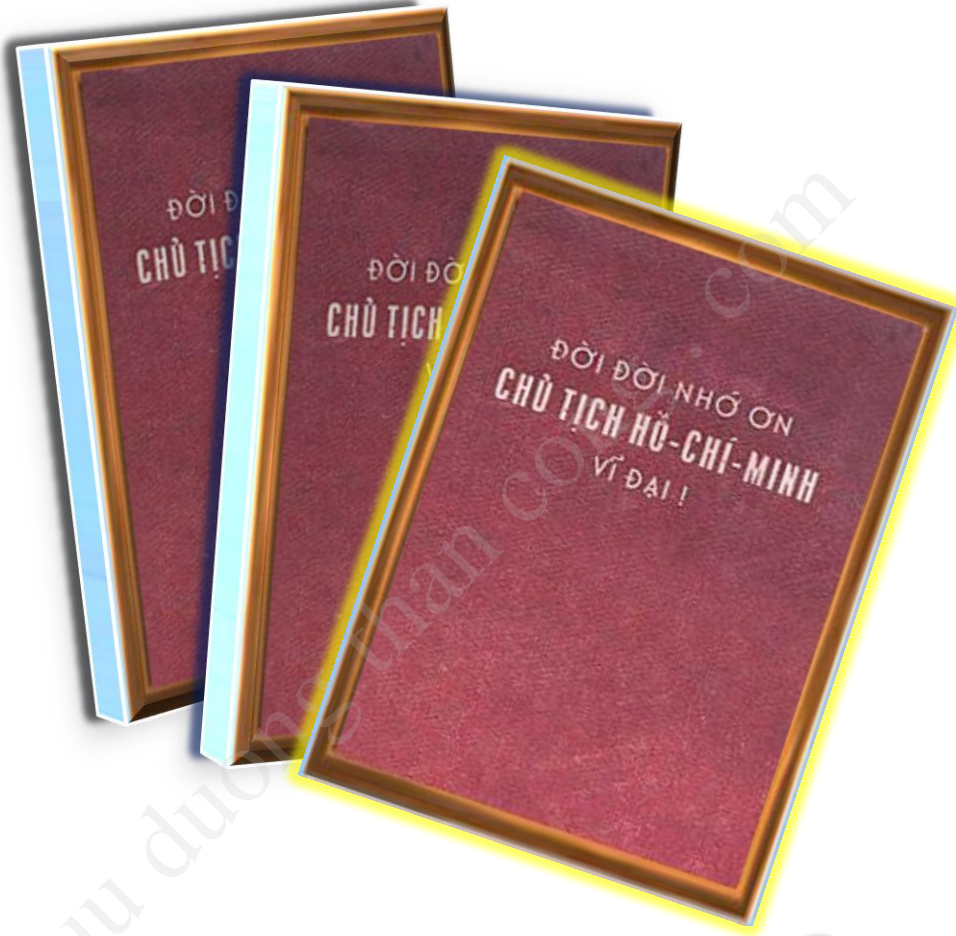

**Ánh sáng chủ nghĩa
Mác -Lênin**

Tiếp nhận, chọn lọc,
chuyển hóa và phát triển

Nhảy vọt về chất

TTHCM

Cảm ơn các bạn đã lắng nghe!